

Amatniecības attīstība un tradīcijas Kuldīgā

vienotā dabas un kultūras mantojuma kontekstā

Autore: Mg.art. Daina Antoniška

Kopsavilkums

Amatniecības attīstība un tradīcijas Kuldīgā vēl joprojām ir maz pētīta tēma. Savulaik, kad Rundāles pils muzejs veidoja lielās izstādes „Alva Latvijas mākslas amatniecībā VI-XX gs.” un „Sudrabs Latvijas lietišķajā mākslā”, tad šī muzeja speciālisti veica alvas un sudraba priekšmetu izpēti arī mūsu muzeja krājumā, kā arī apkop0ja ziņas par šo divu amatu meistariem.

Kuldīgas novada muzeja darbā pētījumi par amatniecību līdz šim tika veikti, pārsvarā balstoties uz literatūru latviešu valodā un muzejā pieejamiem dokumentiem, fotogrāfijām un priekšmetiem. Par amatniecību līdz 20.gadsimta sākumam pieejamie vēstures avoti LVVA galvenokārt pieejami vācu valodā rokrakstā, kas rada to apguves grūtības. Muzejā tika rīkotas 2 izstādes: „Kuldīgas drēbnieku amatam- 350” (autore D. Antoniška, 2000.g.) un „Cunftu piederumi Kuldīgas novada muzeja krājumā” (autore D. Antoniška)- visi izstādītie priekšmeti ir no Kuldīgas un tikuši šeit lietoti. Kā redzams, līdz šim vairāk tika pētīti priekšmeti, bet salīdzinoši maz paši amatnieki, zeļļi vai mācekļi, viņu savstarpējās attiecības, kā arī amatnieku loma pilsētas dzīvē un pārvaldē.

Sava pētījuma ietvaros veltīju laiku avotu pētniecībai LVVA. Amatniecībai veltītajā fondā 5656 vien ir 148 lietas ar simtiem lappušu, tādēļ varēju izskatīt tikai nozīmīgākas- amatu statūtus, sapulču protokolus, reģistrācijas grāmatas, rātes lēmumus u.c.- 17 lietas.

No Kuldīgas novada muzeja krājumā pieejamiem avotiem izskatīti 62 dokumenti un 40 fotogrāfijas, kā arī izvērtēti 54 savulaik Kuldīgas amatiem piederējuši priekšmeti.

Secinājums: tā kā tēmas apjoms ir ļoti plašs, arī pieejamo avotu klāsts arhīvā, kuri līdz šim nav publicēti, apjomīgs, ir jākonkretizē, kā tēmu strukturizēt, lai tā iekļautos kopējā grāmatas koncepcijā.

1. Cunftu veidošanās un attīstība Kuldīgā no 17. līdz 20.gadsimtam

Kurzemes un Zemgales hercogistes (1561.-1795.) laikā Kuldīgas pilsēta un novads ieņēma nozīmīgu vietu amatniecības attīstībā. Kuldīgā izveidojās spēcīgs amatniecības centrs. Kurzemei, tāpat kā Rīgai, Vidzemei un Igaunijai jau kopš Livonijas valsts izveidošanās bija garīga un sociāla saikne ar vācu zemēm, no turienes ieradās arī pirmie amatnieki. Sākumā tie apvienojās tā sauktajās brīvajās cunftēs, t.i., biedrībās bez apstiprinātiem statūtiem. Ja biedru skaits sasniedza vismaz trīs (citos amatos varēja būt noteikts lielāks nepieciešamo meistarū skaits), biedrība griezās pie hercoga pēc statūtiem- šrāgām, un, tos saņemot, kļuva par amatu. Hercogs Jēkabs (1810.-1882., valdīja no 1642.-1682.) un arī citi hercogi amatniecību atbalstīja, lai veicinātu hercogistes un tās iedzīvotāju labklājību¹. Kuldīga bija visas Kurzemes amatniecības centrs- visu Kurzemes pilsētu un miestu amatnieki skaitījās attiecīgā Kuldīgas amatā kā līdzbiedri. Viņiem bija jāstrādā pēc Kuldīgas amata statūtiem. Dažiem amatniekiem hercogi piešķīra galma jeb brīvmeistara tiesības Šie galma meistari baudīja visas amatu meistarū brīvības un tiesības, nemaksājot pilsētu nodokļus un turot zeļļus un mācekļus pēc patikas. Kuldīgas pilsoņu sarakstā minēti galma drēbnieks Trokls Lēvenšteins (1601.g.) un galma kurpnieks Eliass Demlers (1613.g.)².

¹ Juškevičs J., 336.lpp.

² Bürgerliste, S.170-171

Kuldīgas pilsoņu saraksti ir saglabājušies kopš 1569.gada³. 16.gadsimta ierakstos tajā rodami sekojošu meistarū vārdi: kurpnieki Vilhelms Forke (Nr.18), Pauls Pfeils (Nr.25), Heinrihs Pfeils (Nr. 34), Kurts Brunsviks (Nr. 110), Jirgens Šteinbergs (Nr.114), Tonijs (Nr.115), ādmiņi Melhers Ukels (Nr. 32), Melhels Šokvejs (Nr. 55), Vilhelms Dolmans (Nr. 118), Kristians Hadelers (Nr. 125), drēbnieki Gerts Šnīters (Nr. 33), Johims Mekelenborhs (Nr.86), Pauls Rēge (Nr.113), Mertens Vēdihs (Nr.116), cepurnieki Jēkabs Lancs (Nr. 35), Lenharts van Gotlands (Nr. 46), Hans Mollers (Nr.81), Valentīns (Nr.103), maiznieki Gerts Kamens (Nr.41), Hans Zeidenhefters (Nr.71), stiklinieks un krāsotājs Luderts Fokters (Follers) (Nr.48), stiklinieks Francs Denīrs (Nr.87), zeltkaļi Everts Trentkamps (Nr.51), Kristians Krihs (Nr.72), Johims Mertens (Nr.85), varkalis Pēteris Francs (Nr.58), alvas lējējs Ādams (Nr.79), ieroču meistars Kristofs Bērmans (Nr.83), kalējs Salomons Brands (Nr.98), sedlinieki Hans (Nr.100), Hans Bloms (Nr.106), miesnieks Hans Tralens (Nr.120), mucinieki Heinrihs Bošots (Nr.123) un Hennings Bekmans (Nr.127), kažoku meistars Josts Rudens (Nr.129)⁴. Vismaz trīs vai vairāk meistarū bija sekojošos amatos: kurpnieku, drēbnieku, cepurnieku un zeltkaļu. 17.gadsimtā par Kuldīgas pilsoņiem kļuva 593 personas, no tiem kā amatnieki norādīti vismaz 349⁵, t.i., 59%. Tie pārstāv sekojošus amatus: drēbnieki, kurpnieki, kažoku šuvēji, ādmiņi, virvju vijēji, stiklinieki, zeltkaļi, kalēji, ieroču kalēji, misiņa kalēji, cepurnieki, alvas lējēji, seglinieki, maiznieki, miesnieki, varkaļi, podnieki, mucinieki, audēji, galdnieki, namdari. Skaitliski visvairāk pārstāvēti tādi amati kā drēbnieki (38 personas), kurpnieki (27), kalēji (26). Par pilsētas un apkārtnes ļaužu turību liecina tas, ka 17.gadsimtā te pilsoņu tiesības ieguvuši 27 zeltkaļi.

³ Bürgerliste S.158

⁴ Turpat, S.167.-169.

⁵ Turpat, S.170.-183.

Pastāv uzskats, ka Kuldīgā 17.gadsimtā bijuši 17 organizēti amati, pēc pilsoņu saraksta var konstatēt ap četrdesmit dažādu amatu pārstāvjus, kas apmetušies šeit uz dzīvi. Par Kuldīgas amatu dibināšanu zināmas sekojošas ziņas: kurpnieku amats dibināts 1595.gadā (par to liecina uzraksts uz karoga, kas darināts par godu amata dibināšanas 300gadu atcerei 1895.gadā, bet uz tā paša karoga pie amata nosaukuma redzams gada skaitlis 1562.⁶, sedlinieku amats- 1634.g.⁷, podnieku amats⁸- 1685.g., drēbnieku amats⁹ - 1650.g., zeltkaļu amats¹⁰ saņēma no hercoga Frīdriha Kazimira 1686.gadā jaunas šrāgas, cunfte, iespējams, pastāvēja jau agrāk. Jaunas cunftes veidojās arī 19.gadsimtā un pat vēlāk: miesnieku cunfte¹¹- 1859.g., krāsotāju cunfte¹²- 1906.g., mūrnieku cunfte¹³- 1859.gadā.

Visos amatos apmācību noteica uz sešiem līdz deviņiem gadiem, tam pievienoja divus- trīs pārbaudes gadus un neaprobežotu skaitu ceļošanas gadu. Uzsākot mācības 12-15 gadu vecumā, par meistarū varēja kļūt tikai ap 30 gadiem. Meistara darbnīcā amata prasmi apguva viens vai vairāki zeļļi un mācekļi. Zeļļu ceļošanas nolūks bija apgūt citu meistarū amata pieredzi, iepazīt jaunākos sasniegumus. Mācekļi tika uzņemti meistara ģimenē, viņi vairākus gadus bez maksas mācījās amatu un strādāja līdz ieguva zeļļa apliecību. Zeļļim jau maksāja algu, kas bija noteikta statūtos.

Cunftes uzņēmās atbildību par jauno amatnieku apmācību, kā arī izstrādājumu kvalitāti un meistarū labklājību. No otras puses, stingrie statūti, meistarū skaita ierobežojums un cunftu noslēgtība kavēja amatu progresu.

⁶ KNM 258

⁷ KNM 261

⁸ KNM 253

⁹ KNM 252

¹⁰ Sitzungsberichte der Gesellschaft für Geschichte und Altertumskunde der Ostseeprovinzen Russlands aus dem Jahre 1904., Riga, 1905, (.336 S..) Dr.W.Neumann, -Verzeichnis baltischer Goldschmiede, ihrer Merkzeichen und Werke. S.122

¹¹ KNM

¹² KNM 259

¹³ KNM 257

Senās amatu tradīcijas pārdzīvoja visas politiskās maiņas un pastāvēja vēl 20.gadsimta pirmajā trešdaļā. 19.gadsimta otrajā pusē Kuldīgā tika dibināti jauni amati, atzīmētas amatu jubilejas. Valdēt rosīgai sabiedriskai dzīvei Kuldīgā, tika nodibinātas Vācu amatnieku biedrība, 1858.gadā- Kuldīgas apvienoto amatu biedrība¹⁴, 1891.gadā- Kuldīgas Latviešu Amatnieku palīdzības biedrība. 20.gadsimtā Kuldīgā vēl pastāvējušas atsevišķas cunftes. Iestājoties cunftē, tāpat kā senāk bija jāaņem pildīt cunftes noteikumus, maksāt likumīgās nodevas. Pēc formalitāšu nokārtošanas cunftes valde lēma par uzņemšanu amatā un uzņemto personu reģistrēja meistaruru reģistrācijas grāmatā. Latviešu amata meistariem joprojām bija lielas grūtības iekļūt vācu cunftēs. Atsevišķas amatu cunftes pastāvēja līdz 1924.gadam¹⁵, bet pēc tam amatnieki veidoja citas apvienības. 1928.gadā tika nodibināta Kuldīgas amatnieku ģilde “ Brālība”. Tās dibināšanas iniciators bija Kuldīgas frizieru meistars Jēkabs Vittenšteins. Viņš lūdza palīdzību Ventspils, Liepājas, Jelgavas un Rīgas Sv. Jāņa ģildēm, lai tie atsūta ģilžu statūtus, protokolu grāmatas, kases dokumentu paraugus, kā arī informāciju par ģildēm. Atbildes vēstulē no Ventspils tiek skaidrots: “ Mūsu (Ventspils Amatnieku) ģilde ir patstāvīga, neesam atkarīgi no Rīgas. Jūs vēlaties frizieru cunfti nodibināt. Tas nav likumīgi iespējams, jūs tikai variet Frizieru biedrību dibināt, bet ne cunfti. Cunftē kā tāda tikai ir ģildes sekcija jeb saucama dažādu amatu meistaruru savienība, ar tiesībām visus iekš tā ietilpstošus sekcijas aroda mācekļus pārbaudīt un par palīgiem (zeļļiem) uzņemt un zeļļa apliecības izdot, kā arī no zeļļiem, kas vēlas par meistaruru tikt. Ģildē tiek caur no ģildes ievēlētās pārbaudīšanas komisijas pārbaudīti un uzņemti par meistariem, izsniedzot attiecīgu Diplomu, kuru ievēro visa Latvija, kā arī ārzemes. ... Jums ir jāsapulcē visus amata meistarurus no visām sekcijām, vecām cunftēm un jāuzaicina, lai visi savienojas un

¹⁴ KNM 250

¹⁵ CVVA f.5656, apr.1, 1.8., 124.lpp.

nodibina amata meistarū savienību ar nosaukumu “ Kuldīgas amatnieku ģilde” “¹⁶. Starp amatnieku biedrību un ģildi ir atšķirība. Biedrība veido šauru amatnieku apvienību un tā var saviem biedriem izdot gada karti. Savukārt ģilde apvieno dažādu amatu meistarus. Tai ir iespējas pārbaudīt amata meistara kandidātus un izsniegt meistarū Diplomus un mācekļu apliecības.¹⁷ Kuldīgas ģildes statūti ir pārņemti no Rīgas Sv. Jāņa ģildes. Tika izveidotas maiznieku, galdnieku, apvienotā kurpnieku un seglinieku, apvienotā mūrnieku un podnieku, apvienotā kalēju, apvienotā atslēdznieku, miesnieku un frizieru sekcija.¹⁸

1935.gada 30.decembrī tika izdots Likums par Latvijas Amatniecības Kameru, kurā noteica, ka amatniecības interešu aizsardzībai jādibina amatnieku biedrības, bet cita veida amatnieku apvienības jālikvidē, arī ģildei “ Brālība” bija jālikvidējas līdz 1936.gada 31.martam.

1937.gada 11.aprīlī sanāca Kuldīgas amatnieku biedrības dibināšanas sapulce. Nākošajā gadā tā apvienoja 200 amatniekus un 30 amata mācekļus. Biedri tika sadalīti 6 sekcijās:

- Koka apstrādāšanas amatu,
- Celtniecības amatu,
- Metāla apstrādāšanas amatu,
- Ādas apstrādāšanas,
- Pārtikas un baudvielu amatu,
- Daiļamatu sekcijās.

¹⁶ Turpat.

¹⁷ Turpat, 119.lpp.

¹⁸ CVVA f.5656, apr.1., l.1.

1939.gada beigās Kuldīgas amatnieku biedrības biedru skaits pārsniedza jau 500 biedrus, sekciju skaits bija pieaudzis līdz vienpadsmit¹⁹. Sekojošā padomju varas nodibināšanās 1940.gadā ar privātīpašuma likvidāciju un Otrais pasaules karš sagrāva organizēto amatniecību.

2. Cunftu atribūtu un piederumu vispārīgs raksturojums

Amatnieku cunftes likumīgās pastāvēšanas pamats bija statūti jeb šrāgas, kas noteica amatnieku privilēģijas, tiesības un pienākumus, amata mācību laiku, atalgojumu par darbu, kā arī nepieciešamo meistarību skaitu cunftes pastāvēšanai. Šrāgās noteiktais meistarību skaits dažādos amatos atšķīrās: pārsvarā Kurzemē bija nepieciešami trīs meistari, lai nodibinātu amatu, bet lielāks nepieciešamo meistarību skaits tika noteikts zeltkaļiem. Piemēram, Rīgas zeltkaļi (viņu senākās šrāgas ir no 1360.gada 30.janvāra) saņēma jaunas šrāgas 1542.gadā, kur tika noteikts, ka cunftē jābūt divpadsmit meistariem un no atklātas cunftes tā tika padarīta par slēgtu, t.i., jaunus meistarus varēja uzņemt tikai tad, ja atbrīvojās kāda vieta. Šrāgas noteica arī zeļļu un meistarību savstarpējo uzvedību, kā arī izturēšanos sabiedrībā, rūpējoties, lai amatnieki ar savu uzvešanos nekaitētu amata godam. Par pārkāpumiem tika noteikti sodi, kas jāatlīdzina naudā vai vaskā par labu amatam, baznīcai vai nabagiem.

Kuldīgas kurpnieku amata statūti. 1627.g. KNM 31.396

¹⁹ Amatnieks,-1940.-Nr.8

Katra amata svētums bija amata lāde (vāciski Amtslade, Amtskasten, Lahde des Amtes). Tā bija labi nostrādāta un droši aizslēdzama koka lāde ar vāku un divām vai pat trim atslēgām. Viena atslēga glabājās pie amata vecākā jeb eltermaņa, otra pie vietnieka un tikai abi kopā varēja lādi atslēgt. Lādē glabāja šrāgas, rātes rīkojumus, mācekļu dzimšanas apliecības, meistarų diplomus, reģistrus, kases grāmatas, kopējo naudu, kā arī amata kopējos sadzīves priekšmetus no alvas vai sudraba. Amata lāde parasti glabājās pie eltermaņa, pie viņa arī notika amata biedru sanāksmes “ pie atvērtas lādes” . pie atvērtas lādes notika darbības ar tiesisku spēku- mācekļu uzņemšana, kā arī uzņemšana zeļļos un meistaros. Kamēr lāde bija atvērta, visa teikšana bija eltermanim, nedrīkstēja būt vaļīga uzvedība vai runa.

Amatu karogi, liekas, ir nesens amata atribūts, kas tika radīti 19.gadsimta vidū vai otrajā pusē. Literatūrā par amatniecību Baltijā un Kurzemē līdz 18.gadsimtam amatu karogi netiek pieminēti . Kuldīgas novada muzeja krājumā esošie attiecas uz laikposmu no 19.gs. vidus līdz 1906.gadam.

Amatu piederumi, kas saistīti ar izstrādājumu ražošanu, bija zeltkaļiem un alvas lējējiem. Alvas lējēju amata lādē glabājās piederumi alvas proves izliešanai un pati prove, t.i., noteikto sajaukumu lodes. Pastāvēja arī dobo trauku modeļi pieņemtajos izmēros, pēc kuriem amatnieki lēja mērkannas 1, ½, ¼ vai 1 1/2, 2,3 un 4 stopu lielumā .

Zeltkaļi, sudrabkaļi un alvas lējēji zīmogoja izstrādājumus ar amata zīmi un meistara zīmi, garantējot izstrādājuma kvalitāti. Amata zīmēs parasti izmantoja attiecīgās pilsētas, kur amats bija reģistrēts ģerboņa fragmentu (no Kuldīgas ģerboņa izmantoja ratu vai pusratu, ja Kuldīgas cunftē bija reģistrēti kā līdzbiedri citu pilsētu amatnieki).

Meistaru zīmēs parasti izmantoja meistara iniciāļus un gada skaitli kopš uzņemšanas amatā. Amata zīmes spiedogus arī glabāja amata lādē.

Katram amatam bija arī savi saviesīgās dzīves piederumi- izstrādājumi no alvas vai sudraba. No alvas parasti tika izgatavotas biķeri, kausi, draudzības kausi (vāciski Willkomm), tabakas šķīvjī. Turīgākas cunfītes kā zeltkaļi un sudrabkaļi izmantoja vairāk sudraba izstrādājumus- kannas, kausus un biķerus.

3. Cunfītu atribūti un piederumi Kuldīgas novada muzeja krājumā:

- Amatu lādes

Kuldīgas novada muzeja krājumā 1951.gada 11.decembrī ienākušas desmit Kuldīgas amatu lādes.

1.KNM 5871

Kuldīgas krāsotāju amata zeļļu lāde ar vāku un trīs atslēgām. Sānos divi rokturi, brūns koka šķīedras krāsojums. Datēta ar 1906.gadu (amata dibināšanas laiks). Materiāls- koks. Izmēri: 61x42x44 cm.

2.KNM 5872

Kuldīgas maiznieku amata meistarū lāde bez rokturiem. Sānu daļā kokgriezumi, krāsota sarkanbrūna. Materiāls- koks. Izmēri: 33x46,5x31 cm.

3.KNM 5873

Amata lāde, neliela, ar apkalumiem un divām atslēgām, kā arī vienu rokturi uz vāka. Krāsota tumši zaļa. Materiāls- koks. Izmērs: 45,5x32x24 cm.

4.KNM 5874

Kuldīgas atslēdznieku amata lāde, neliela, rotāta ar apkalumiem, ir divas atslēgas un divi rokturi. Krāsota sarkanbrūna. Materiāls- koks un metāls. Izmēri: 56x36x41 cm.

5.KNM 5875

Kuldīgas varkaļu amata lāde bez vāka, ar četrām atslēgām (pa divām katrā pusē) un diviem rokturiem. Lakota gaiši brūna. Materiāls koks. Izmērs: 44,5x62x33 cm.

6.KNM 5876

Kuldīgas galdnieku amata zeļļu lāde bez rokturiem, ar vienu atslēgu. Lakota dzeltenā krāsā. Materiāls koks. Izmērs: 60x43x33 cm.

7.KNM 5877

Kuldīgas frizieru amata lāde, neliela, ar profilētu vāku, diviem rokturiem sānos un trīs atslēgām. Krāsota tumši brūna. Materiāls- koks. Izmērs: 51x41x31 cm.

8.KNM 5878

Kuldīgas miesnieku amata lāde ar diviem rokturiem sānos un vienu atslēgu. Lādes sāni un vāks profilēti, krāsota brūna. Materiāls- koks. Izmērs: 54x39x26 cm.

9. KNM 5879

Kuldīgas kurpnieku amata lāde ar apkalumiem stūros un diviem rokturiem sānos. Lādes vāks profilēts, tā vidū cara divgalvainais ērglis. Krāsota brūna. Materiāls koks un metāls. Izmērs: 54x39x30 cm.

10.KNM 5880

Kuldīgas kurpnieku amata lāde ar apkalumiem un diviem rokturiem, vienu atslēgu.

Krāsota tumši brūna. Materiāls- koks un metāls. Izmērs: 35x50x31 cm.

- Amatu karogi

1. KNM 250 Kuldīgas apvienoto cunftu karogs, taisnstūra formas. Sūnu zaļš audums, augšā uz tumši zaļas lentas uzraksts vācu valodā “ Goldingensches Vereintes Amt/ 1858”.Centrā uz tumši zila fona visu cunftu zīmogi. Otra puse identiska. Slikti saglabājies, ir auduma zudumi un ieplīsumi.

Materiāls- kokvilna. Izmērs: 120x152 cm.

2. KNM 251 Kuldīgas podnieku cunftes zeļļu karogs, taisnstūra formas. Gaišs audums, uz zilās lentas uzraksts vācu valodā “ Goldingensche Töpfergesellen”. Centrā uz paliktņa vāze ar rozēm, to ietver lauru vītne. Piestiprināts pie kāta.

Materiāls- kokvilna. Izmērs: 100x158 cm.

3. KNM 252 Kuldīgas drēbnieku cunftes karogs, taisnstūra formas ar trīsstūra iegriezumu galā. Melns audums, uz tā uzgleznoti 2 sudraba krāsas lauvas un sakrustotas šķēres. Amats dibināts 1650.gadā. Ir 3-4 ieplīsumi.

Materiāls- kokvilna. Izmērs: 101x119 cm.

4. KNM 253 Kuldīgas podnieku cunftes karogs, taisnstūra formas. Gaišs audums, centrā vairogā podiņu krāsns, to ietver lauru zari. Zem tā uzraksts vācu valodā “Goldingensches= Töpfer= Amt 1685”. Ir koka kāts. Labi saglabājies.

Materiāls- kokvilna. Izmērs: 114x145 cm.

5. KNM 254 Kuldīgas miesnieku amata karogs, taisnstūra formas. Piestiprināts uz koka kāta, kura garums 175 cm, diametrs 5 cm. Uz zaļgana fona zīmējums- auns ar baltu karogu ozolu vītņē. Kreisā malā uzraksts vācu valodā “ Altgeselle Wilh. Scheibe/ Beisitzer Alfons Bok” .. Uzraksts labā malā “ Beisitzer Paul Ihle/ Ladenmeister Peter Prenslau/ Sämtliche Brüderschaft, gegründet im Jahre 1868”. Karoga otrajā pusē redzama teksta kreisā puse, bet uzgleznots tas pats zīmējums- auns ar apakšā sakrustotiem diviem nažiem un dakšiņu. Gleznojis V.Trautmanis (W.Trautmann) 1896.gadā.

Materiāls- kokvilna. Izmērs: 155x188 cm.

6. KNM 255

Kuldīgas miesnieku cunftes karogs, taisnstūra formas. Pamattonis tumši sarkans. Centrā sudrabota ozollapu vītne apļa veidā ar kroni augšā un zilu lentes pušķi apakšā. Centrā uzgleznots vērsis, zem tā divi sakrustoti cirvji, pārsieti ar zilu lentes pušķi. Teksts vācu valodā “ Goldingenscher Fleischer Amt, gegründet im Jahre 1859” . karoga otrā pusē tas pats gleznojums un teksta kreisā puse.

Materiāls- zīds. Izmērs: 155x258 CM.

7. KNM 256

Kuldīgas miesnieku amata karogs, taisnstūra formas. Piestiprināts uz kāta. Pamattonis violets, vidū apaļš gleznojums- balts auns ar karodziņu pļavā. Zem tā uzraksts vācu valodā “ E.Wantz, Aeltermann/ J.Blahs, beysitzer/ E.Edelmann, Beysitzer” . Apakšā uz sārtas lentes fona teksts “ 1860/ Goldingensches Knochenhauer Amt”.

Materiāls- kokvilna. Izmērs: 167x200 cm.

8.KNM 257 Kuldīgas mūrnieku cunftes karogs, taisnstūra formas. Aveņsārtas krāsas audums, gar augšmalu uzraksts vācu valodā “ Goldingensches maurer- Amt/ gegründet 1859”. Centrā uzgleznota mūrēta ēka, to ietver lauru zars, virs tiem darbarīki (ķelle, ota u.c.). Otra puse identiska. Ir koka kāts (150 cm). Sīki kožu caurumi, ieplīsums gleznojumā.

Materiāls- kokvilna. Izmērs: 130x155 cm.

9. KNM 258 Kuldīgas kurpnieku cunftes karogs, taisnstūra formas. Pamattonis smilškrāsas. Centrā divgalvains cara ērglis un uzraksts vācu valodā “ Goldingensches Schuhmacher Amt 1562” . gar karoga kāta malu uzraksts lieliem burtiem vācu valodā “ Zur Stiftungsfeier 300 Jahre 1895” (dibināšanas gada 300 gadu atceres svētkos 1895.). Otrā puse identiska.

Materiāls- kokvilna. Izmērs: 140x220 cm.

10. KNM 259

Kuldīgas krāsotāju cunftes karogs, taisnstūra formas. Karogam gaišs audums ar ieaustu rakstu, vidū ģerbonis- vairogs, aļņa rags, virs tā sievietes attēls. Uz lentes uzraksts vācu valodā “ Maler Amt zu Goldingen, gegr. 1906”. Cunfte dibināta 1906.gadā. karogam ir kāts ar spīci (182 cm garš, Ø 5cm).

Materiāls- zīds. Izmērs: 110x252 cm.

11. KNM 260 Kuldīgas apvienoto cunftu zeļļu karogs, taisnstūra formas. Tumši violets audums, uz tā gleznota lauru lapu vītne, centrā Kuldīgas ģerbonis ar sv.Katrīnu, virs tā uzraksts vācu valodā “ Gesellen des Vereinten- Amts/ 1858”. Otrā puse identiska.

Materiāls- kokvilna. Izmērs:

12. KNM 261 Kuldīgas sedlinieku cunftes karogs, taisnstūra formas. Pelēkdzeltens audums, lauru lapu vītne ietver uzgleznotus segļus un uzrakstu vācu valodā “ Sattler- Amt/ Gegr. 1634/ zu Goldingen” . Otrā puse identiska. Karoga darinātājs uzlicis savu autogrāfu “ W.Trautmann, Dekorationsmaler 1892” (V.Trautmanis, dekorāciju gleznotājs, 1892.gadā). Slikti saglabājies, lieli auduma zudumi.

Materiāls- kokvilna. Izmērs: 140x175 cm.

13. KNM 262

Kuldīgas Latviešu Amatnieku palīdzības biedrības karogs, taisnstūra formas. Pamattonis tumši zils. Centrā sudraba ozollapu vītne ietver uzrakstu “ Kuldīgas latweeschu Amatneeku palihdzibas beedriba, dibn. 1891.g.” . Otrā puse identiska. Vienā malā ir saites karoga piesiešanai pie kāta.

Materiāls- kokvilna. Izmērs: 137x225 cm.

- Amatu šrāgas:

1. KNM 31394 Kuldīgas seglinieku amata šrāgas, rakstītas pēc Rīgas parauga. 1634.gada 6.augustā Rīgā. Beigās amata meistarū paraksti.

2. KNM 31 395 Fragments no seglinieku amata noteikumiem, 32.-40.punkts. amata noteikumi rakstīti pēc Rīgas parauga 1634.gada 6.augustā Rīgā. Izmērs: 25x19 cm.

3. KNM 31 396 Kuldīgas kurpnieku amata noteikumi, sastādīti 1627.gadā. pievienots zīmogs apaļā koka kārbīņā. Materiāls- pergaments. Izmērs: 23x37.

4. KNM 31505 Kuldīgas seglinieku amata šrāgas, rakstītas pēc Rīgas parauga. 1634.gada 6.augustā Rīgā. Beigās amata meistarų paraksti. Brošēts, 20 lapas. Izmērs: 19x15,5 cm.

- Alvas trauki:

1. KNM 29.450 (V.gr. 472/2)

Kanna.

19.gs. otrā puse, fabrikas ražojums, bez zīmēm.

Alvas sakausējums. Augstums 45,5 cm.

Olveida korpuss, kas rotāta ar putti, zivju un vēžu reljefām figūrām un ornamentālu joslu augšdaļā. Korpuss balstās uz apaļas zvanveida pamatnes, kas rotāta ar reljefām ornamentālām joslām. Īss, šaurs kakls, paaugstināts, izliekts snīpis, S- veidā izliekts rokturis ar sēdoša eņģeļiša figūru augšējā liekumā.

2. KNM 29.451 (V.gr. 1988)

Kanna ar vāku- Rörken.

Liepāja, 1730.g., Lorencs Šulcs, meistars 1711.-1755.g.

Augstums 20 cm.

Slaidis korpuss apgriezta konusa veidā. Pamatne saplacinātas puslodes veidā ar apmali. Izliekts lentveida rokturis beidzas ar ģerboņa vairogu. Plakans šķīvjveida paceļams vāciņš ar lodveida pogu. Uz vāciņa iegravēts uzraksts: HINRICH/ KOPFSTAHL/ 1731.

Vāciņa iekšpusē pilsētas zīme un divas meistara zīmes.

Vēsture. 1937.g. Pieminēkļu valde deponēja Rīgas pilsētas vēsturiskajam muzejam , 1942.g. 16.IX nodota Vēstures muzeja Kuldīgas nodaļai.

3. KNM 29.452 (V.gr. 1989)

Kanna ar vāku- Rörken. Iegūta 1942.g. 16.IX.

Augstums 18,6 cm.

1735.g., meistara zīme neatšifrēta.

Slaidis korpuss apgriezta konusa veidā. Pamatne saplacinātas puslodes veidā ar apmali. Izliekts lentveida rokturis beidzas ar ģerboņa vairogu. Plakans šķīvjveida paceļams vāciņš ar lodveida pogu. Uz korpusa trīs profilētas joslas un iegravēts uzraksts: ANNO /1735. Uz vāka uzraksts: CHRISTISAN RENCHEN/ 2.5.1.4.3.

Vāciņa iekšpusē iegravēta meistara zīme- kronēta roze.

Vēsture. 1937.g. Pieminēkļu valde deponēja Rīgas pilsētas vēsturiskajam muzejam , 1942.g. 16.IX nodota Vēstures muzeja Kuldīgas nodaļai.

4. KNM 29.453 (V.gr. 1990)

Kanna ar vāku- Rörken.

Liepāja, 1741.g., Lorencs Šulcs, meistars 1711.-1755.g.

Augstums 17,3 cm.

Slaidis korpuss apgriezta konusa veidā. Pamatne saplacinātas puslodes veisā ar apmali. Izliekts lentveida rokturis beidzas ar ģerboņa vairogu. Plakans šķīvjveida paceļams vāciņš ar lodveida pogu. Uz korpusa lauru vainagā iegravēts uzraksts: CASPER/ WILHELM/ SCHULTZ/ 1741.

Vāka iekšpusē divas pilsētas zīmes un 1 meistara zīme.

Vēsture. 1937.g. Pieminekļu valde deponēja Rīgas pilsētas vēsturiskajam muzejam , 1942.g. 16.IX nodota Vēstures muzeja Kuldīgas nodaļai.

5. KNM 29.454 (V.gr. 1991)

Kanna ar vāku, Kuldīgas drēbnieku zeļļu apvienības. Iegūta 1942.g. 16.IX.

Grobiņa, 1824.g., nezināms meistars J.A., meistars no 1819.g.

Augstums 22,5 cm

Cilindrisks korpuss uz uz zemas profilētas pamatnes. Liekts lentveida rokturis. Šķīvjveida paceļams vāks ar lodveida pogu. Uz vāka iegravēts uzraksts: Der Goldingschen / Kleider Macher/ Gesellschaft ihre/ Kanne. Uz korpusa iegravēta drēbnieku emblēma un uzraksts: Wilhelm kosch Koll/ Alt Gesell/ Casper Ewald/ Beisitz Meister/ Im jahr 1824.

Kannas iekšpusē divas meistara zīmes .

Vēsture: Kārlis (Kaspars) Ēvalds (Carl Kaspar Ewald) (dzimis Saksijā), ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā ar Nr.1510 1819.gadā .

1821.gadā ar Nr.1571.Kuldīgas pilsoņu sarakstā ierakstīts drēbnieks Vilhelms Benedikts Koško (Wilhelm Benedikt Koschko) .

6. KNM 29.455 (V.gr. 1992)

Kanna ar vāku, Kuldīgas mūrnieku cunftes.

Kuldīga, 1784.g., Johans Georgs Eliass, meistars 1774.-1800.

Augstums 24,9 cm.

Cilindrisks korpuss, uz augšu nedaudz sašaurināts, balstās uz trim kājiņām putnu kāju veidā, kas aptver lodi. Savienojuma vietā akanta veida reljefs dekors. Liekts lentveida rokturis. Šķīvjuveida paceļams vāciņš, poga vīrieša galvas veidā. Uz korpusa iegravēta cunftes emblēma un uzraksts: J.G.A./ 1784. Vākā iestrādāta alvas medaļa. Virspusē divu figūru kompozīcija: attēlots stāvošs cilvēks, blakus- pieliecies. Kompozīcija un uzraksts bojāti.

Vāciņa iekšpusē divas pilsētas zīmes un meistara zīme.

Vēsture. 1893.g. 8.IX Doma muzejam dāvina Johans Soltevičs.

Literatūra. Gahlnbäck. Zinn und Zinngießen in Liv-, Est- und Kurland. Lübeck. 1929., S.207 .

7. KNM 29.456 (V.gr.1993)

Pokāls- Willkomm

Zīmes nesalasāmas, 18.gs. otrā puse.

Augstums 46,5 cm.

Profilēta kūpa ar paplatinātu apakšējo daļu un konisku augšējo daļu uz zvanveida pamatnes, profilēts balustrveida kāts. Šķīvjuveida vāks ar atēnas figūriņu noslēgumā.

Pamatnes apakšpusē nesalasāmas zīmes.

8. KNM 29.457 (V.gr. 1994)

Pokāls- Willkomm, Cepurnieku cunftes. Iegūts 1942.g. 16.IX.

Grobiņa (?), 1725.g. , nezināms meistars B.I., meistars no 1703.g.

Augstums 44 cm.

Kūpas korpuss vidusdaļā cilindrisks, augšā un apakšā ievērojams paplašinājums stipri saspīestas lodes veidā ar profilējumiem. Uz paplašinājumiem pa 6 reljefām lauvu maskām rindā. Profilēta šķīvja veida pamatne ar saplacinātu, radiāli rievotu pogu. Trūkst kāta. Vāciņu, līdzīgu pamatnei, kronē izlieta karavīra figūriņa ar vairogu, uz kura uzzīmētas 3 melnas cepures un gadskaitlis 1725. Uz kūpas cilindra iegravēti meistarū uzvārdi:

M: HANS CASPER VOS

M: JOHANN CHRISTIAN HABERLING

M: HANS CASPER HUBENER

M: JOHAN ERICH HOLLING

M: EWERHART HOLLING

M: ERICH GOTTFRIED HOLLING

M: JOHANNES FRIEDERICH KALENBACH

M: HANS ELIAS VOS

Vāka iekšpusē un pamatnes apakšpusē meistara zīme.

Vēsture. Doma muzejs 1892.gadā nopircis no Adeles Brēmeres. Izstādes: Doma muzeja ekspozīcija 1899.-1904.g.

9. KNM 29.458 (V.gr. 1995)

Pokāls- Willkomm, Kuldīgas miesnieku cunftes.

Kuldīga, 1860.g., Georgs Heinrihs Fišers, meistars 1827.-1843 .g

Augstums 45,6 cm.

Olveida kūpa (kopā ar vāku), uz kūpas četras reljefas lauvu maskas savienotas ar reljefu pārļu virkni un iegravētu lauru vītņi. Vāka noslēgumā vīrieša figūra brīvi

krītošā tērpā. Trūkst karoga. Sešlapja veida pamatne ar reljefu pērļu virkni, kolonveida kāts ar kanelūrām. Uz kūpas iegravēta miesnieku amata emblēma ar gadskaitli 1860 un uzraksts:

Sämtliche Stifter/ des Amts/ J.Andreas Blahse/ Ernst Wantz/ Carl Schirman/ Heinrich Wantz/ Gottfried Roeske/ Robert Krollman/ Theodor Roeske/ Ernst Kuschinski/ H.George Ehlert.

Vāka iekšpusē zīme ar eņģeli un FISCHER/ šķiet, ka Georgs Heinrihs izmantojis sava tēva (Johana Gustava Fišera) meistarzīmi angļu alvai .

Vēsture. Pieminekļu valde 1937.g. deponē Rīgas pilsētas vēsturiskajam muzejam.

Georgs Heinrihs Fišers dzimis Kuldīgā 1789.gada 15.jūnijā alvas lējēja Johana Gustava Fišera (no Ārensburgas) ģimenē. Par pilsoni kļuvis 1827.gadā. 1827.gada 26.novembrī apprecējis Vilhelmīni Harderu. 1835., 1838., 1841. un 1843.gadā viņi kristī divus dēlus un divas meitas .

Kauss izgatavots par godu miesnieku amata dibināšanai Kuldīgā 1860.gadā. uz tā kūpas iegravēti visi amata dibinātāju vārdi un uzvārdi.

Johann Andreas Blahse, ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā ar Nr.1541 1822.g.

Ernst Wantz, ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā ar Nr.1613 1832.g.

Carl Gottfried Schirman (dzimis Kuldīgā), ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā ar Nr.1626 1833.g.

Heinrich Wantz (dzimis Rendā), ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā ar Nr.1691 1844.g.

Johann Gotfried Röschen, vēlāk Roeske (dzimis Grobiņā), ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā ar Nr.1587 1828.g.

Heinrich Theodor Roeske (dēls Nr.1587), ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā ar Nr.1782 1859.g.

Ernst Kuschinski, ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā ar Nr.1627 1833.g.

Heinrich Georg Ehlert (dzimis Kuldīgā), ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā ar Nr.1724 1851.g .

10. KNM 29.459 (V.gr. 1996)

Kauss, Kuldīgas mūrnieku cunftes. Iegūts 1942.g. 16.IX.

Rīga, 1859.g., Eduards Nādler.

Augstums 32,5 cm.

Cilindrisks korpuss, viegli paplašināts uz augšu, ar viļņotu kantīti ar caurumiņiem. Zvanveida pamatne ar kanelūrētu kāju ar izvirzītu robainu gredzenu. Profilēts pakāpjveida vāks ar reljefu augu ornamentu un pogu vīģes koka augļa veidā. Uz kūpas lauru vainagā iegravēta mūrnieku cunftes emblēma lauru vainagā, apkārt meistarū uzvārdi: Hilsmer/ Vorstädt/ Neumann/ Freimann/ Kreisler/ Stern/ Raum./ in Goldingen 1859.

Vāka iekšpusē un pamatnes otrajā pusē meistara zīme.

Vēsture. 1937.g. Pieminēkļu valde deponēja Rīgas pilsētas vēsturiskajam muzejam .

1942.g.16.IX nodots Vēstures muzeja Kuldīgas nodaļai.

Kuldīgas mūrnieku cunfte dibināta 1859.gadā .

Kārlis Ludvigs Hilsners (Karl Ludwig Hilsner) ar Nr.1773 ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā 1858.gadā .

Johans Frīdrihs Forštets (Johann Friedrich Vorstaedt) ar Nr.1829 ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā 1867.gadā

Johans Frīdrihs Neimanis (Johann Friedrich Neumann) ar Nr.1770 ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā 1858.gadā .

Kristofs Johans Raums (Christoph Johann Raum) ar Nr.1697 ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā 1846.gadā .

11. KNM 29.460 (V.gr. 1997)

Tabakas šķīvis, Kuldīgas podnieku zeļļu apvienības.

Zīmes neatšifrētas, 1791.g.

Ø 23,1 cm.

Apaļš, ar desmitstūrainu viļņveidīgu rokajiem rotātu malu un stāvu, viļņotu pacēlumu tās iekšpusē. Malas apakšpusē iegravēts uzraksts:

Carll Diederich Grahd hat geschenkt dieses an einer Ehr: Brüdershe der Töpper
Gesellen zu Goldingen 1791

Uz dibena divas neskaidras zīmes- kronēta roze un otra ar uzrakstu INGLISCH.

Vēsture. 1937.gadā Pieminēkļu valde deponē Rīgas pilsētas vēsturiskajam muzejam.
1942.gada 16.IX nodots Vēstures muzeja Kuldīgas nodaļai.

12. KNM 29.461 (V.gr. 1998)

Tabakas šķīvis, Kuldīgas galdnieku zeļļu.

Kuldīga, 1776.g., Johans Georgs Eliass, meistars 1774.-1800.

Ø 21,7 cm.

Apaļš, ar šauru malu, uz kuras iegravēts uzraksts:

Der Ehrsamen Tischler Gesellen Ihr Tobacks Teller 1776.

Gar malas iekšpusi viļņots stāvs pacēlums. Šķīvja vidē gravējums:
galdnieku amata emblēma lauru vainagā.

Uz dibena trīs zīmes.

Vēsture. 1937.gadā Pieminekļu valde deponē Rīgas pilsētas vēsturiskajam muzejam.

1942.gada 16.IX nodots Vēstures muzeja Kuldīgas nodaļai.

Johans Georgs Eliass, alvas lējēju meistars 1774.-1800.gada 15.janvārim, kad miris.

J.G.Eliass dzimis Goslarā (Vācija), ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā Ar Nr. 1115

1774.gada 11.maijā. Divus mēnešus pirms tam viņš ir apprecējis alvas lējēja meistara

Johana Gotloba Degnera (Johann Gottlob Daehner) atraitni, pie kuras droši vien

strādājis par zelli. Pēc viņas nāves Elias apprecas ar Mariju Veroniku Greijeri (Maria

Veronica Greier), Neilanda (Neuland) atraitni. Tallinas Sv.Nikolaja baznīcas grāmatā

ir reģistrēta viņa miršana: „1800.g. 18.I Johans Georgs Eliass pilsonis un alvas lējēju

meistars, 60 gadu vecumā apbedīts bez atlīdzības.» Viņa dēli ir : Johans Gotfrīds

(Johann Gottfried), kristīts 1774.g. 17.IX un Johans Gustavs (Johann Gustav), kristīts

1778.g. 19.II .

13. KNM 29.462 (V.gr. 1999)

Vāks.

Bez zīmēm.

Ø 13,5 cm.

Zvanveida vāks ar magoņgalvas veida pogu vidū. Uz vāka iegravēts Dieva jēra

(Agnus dei) figūra ar karodziņu, uz kura uzraksts „VIVAT” un vīnogu stīgas ar lapām

(lentes ornamenti). Pie pogas ieskrāpēts uzraksts: Fr.Edelmann.

14. KNM 29.463 (V.gr. 2000)

Kausa pamatne ar kātu.

19.gs. Jelgava, Alberts Kīns, meistars 1862.-1912.g.

Augstums 13,0 cm, Ø 14,2 cm.

Pamatnes iekšpusē iespiesta meistara zīme.

15. KNM 29.464 (V.gr. 2001)

Kanna ar vāku (vāks trūkst).

1797.g., bez zīmēm.

Cilindrisks korpuss uz dobas pamatnes. Korpusa augšmalā valnītis. Lentveida rokturis, kas uz leju sašaurināts. Uz korpusa iegravēta miesnieku cunftes emblēma, zem tās uzraksts: Michael Steinhof/ 1797.

16. KNM 29.465 (V.gr. 2002)

Vāks.

19.gs., bez zīmēm.

Augstums 7,0 cm,

Ø 9,1 cm.

Zvanveida vāks ar gludu, ieslīpu maliņu un reljefu pacēlumu, profilēts. Uz otrās reljefās joslas viens maskarosn. Augšējā noslēgumā „čiekurs”.

- Sudraba trauki

1.KNM 6926 ,Ds-168 (V.gr.2343)

Amatnieku kausa vāka fragments ozola zīles formā. Vidus tukšs.

Augstums 27 mm, svars 5,3g.

2.KNM 6951, Ds-174 (V.gr. 2155)

Kanna ar vāku. Meistars Mihaels Rēls (Michael Röhl) no Jelgavas, meistars 1680.-1720.

Augstums 246 mm, svars 1198g.

Cilindrisks korpuss balstās uz trīs rotātām kājām, kas ar lapu rozeti piestiprinātas pie korpusa. Osai augšpusē ar augu motīviem rotāta poga vāka pacelšanai. No Kuldīgas Katrīnas baznīcas?

1991.gadā kanna izstādīta sudraba izstādē Zviedrijā un Somijā.

3.KNM 6952, Ds-175 (V.gr. 2159)

Piemīņas kauss Kuldīgas kurpnieku amata 300 gadu jubilejā no Kuldīgas miesnieku amata.

Darināts 1895.gadā Rīgā.

Augstums 240 mm, svars 232,2g.

Vienā pusē iegravēts teksts „Zum 300 jährigen Stiftungstag/ dem Goldingenschen Schuh/ macher Amt”, pretējā pusē iegravēts teksts „1595- 9 Juli- 1895/ Zum Andenken/ von/ Goldingenschen/ Fleischer= Amt”. Kausā iegravēts ziedu rotājums.

Kauss apgriezta konusa veidā, balstās uz profilētas zvanveida kājas ar saplacinātu gredzenu. Profilēts vāks ar saplacinātu pogu augšgalā, kam smaila spice.

4.KNM 6953, Ds-176 (V.gr. 2160)

Piemīņas kauss Kuldīgas miesnieku amatam no Kuldīgas amatnieku biedrības.

Darināts Rīgā, 1909.gada krievu prove.

Augstums 210 mm, svars 475,0g.

Uz kausa pielodēta vērša galva ar diviem sakrustotiem cirvjiem un pielodētu reljefu tekstu: „Dem Goldingenschen/ Knochenhauer- Amte/ vom/ Goldingenschen/ Stadt- Amt/ 1859-1909”.

Kauss apgriezta konusa veidā, pamatnes paplatinājums veido kāju. Iegravēts ornamenti ar stādu motīvu, pamatne ar grieztu rotājumu.

5.KNM 6954, Ds- 177 (V.gr. 2158)

Piemīņas kauss Kuldīgas kurpnieku amata 300 gadu jubilejā no seglinieku, podnieku, atslēdznieku, maiznieku un apvienotiem amatiem.

Darināts Rīgā, 1895.g. Augstums 215 mm, svars 246,7g.

Iegravēts teksts: „Dem/ Goldingenschen/ Schuhmacher Amte/ zum 300 jährigen/ Jubiläum”, teksts reljefā lapu ornamentā. Otrā pusē teksts: „Gewidmet von/ Sattler, Töpfer, Schlosser,/ Bäcker und vereinten Amte/ d. 9.Juli 1895”.

Kauss zvanveida, nedaudz paplatināts uz augšu, maliņa viegli atliekta, pamatne zvanveida, profilēta, kāja vīta un greznota augu ornamentiem.

6.KNM 6955, Ds- 178

Piemīņas kauss no Rīgas Jāņa ģildes.

Darināts Rīgā, firmā „Rutkovskis un Meijers”.

Augstums 252 mm, svars 432g.

Iegravēts teksts: „Von der St.Johannis Gilde/ zu Riga.” Otrā pusē ģildes ģerbonis, zem tā iegravēts „anno/ 1325”.

Pie kausa trīs piekariņi:

- 1) namdara amata, priekšpusē iegravēts „anno 1731”, namdara amata rīki. Otrā pusē iegravēts teksts: „Vier Aeltermann/ d. St.Johannisgilde/ Alex. Steinert/ Aeltermann/ des Zimmeramtes/ 1928”
- 2) grāmatu sējēja amata, priekšpusē iegravēts gar malām „anno 1630”, otrā pusē iegravēts „I Schriftführer/ d. St.Joh. Gilde/ Herm. Hasselberg/ Aeltermann/ d. Buchbinder- Amtes/ 1928”.
- 3) Skārdnieku amata, priekšpusē iegravēts „anno 1681”, otrā pusē teksts „Altermann/ d.St.Johannis- Gilde/ Ludwig Saje/ Altermann/ d. Klempneramtes/ 1928”.

Kauss apgāzta konusa veidā, uz leju paplatināta pamatne veido kāju.

Vēsture: 1928.gada 4.novembrī Kuldīgā tika nodibināta amatnieku ģilde „Brālība”.

Svinīgais pasākums notika Latviešu biedrības namā. Uz to bija ieradušies arī pārstāvji no Rīgas Sv.Jāņa ģildes- eltermanis Saje, eltermanis Šteinerts un eltermanis Hasselbergs, kuri dāvāja jaundibinātajai ģildei par piemiņu šo kausu ar piekariņiem .

7.KNM 6956, Ds- 179 (V.gr. 2166)

Kausiņš, neliels, trūkst kāja.

Meistars Viļņas vai Maskavas, 1895.g.

Augstums 47 mm, svars 19,7g.

Forma cilindrveida ar ierullētu augšmalu. Iegravēts augu ornamenti un teksts „Wilhelm Feltler/ 18 4/x- 98”.

8.KNM 6957, Ds- 180 (V.gr. 2165)

Piemīņas kausiņš Kuldīgas kurpnieku amata jubilejā no Kuldīgas galdnieku amata.

Augstums 91 mm, svars 42,0g.

Kausiņš apgriezta konusveida, augšmalā viegli paplatināts ar atliektu maliņu, kāja profilēta zvanveida ar saplacinātu gredzenu. Vienā pusē iegravēts teksts „Dem Golding. Schuhma/ cher Amte/ zum/ 300 j/ Jubiläum/ vom/ Tischler/ Amte gewidmet”. Pretējā pusē iegravēts; „den/ 8 Juli 1895”. Kausā iegravēts lapu ornaments.

9.KNM 6958, Ds- 181 (V.gr. 2164)

Piemiņas kausiņš Kuldīgas kurpnieku amata jubilejā no Kuldīgas galdnieku amata.

Ražots Krievijā, Maskavā?

Augstums 91 mm, svars 42,7g.

Kausiņš apgriezta konusveida, augšmalā viegli paplatināts ar atliektu maliņu, kāja profilēta zvanveida ar saplacinātu gredzenu. Vienā pusē iegravēts teksts: „Dem. Golding. Schuh/ macher Amte/ zum/ 300 j./ Jubiläum/ vom/ Tischler/ Amte gewidmet”. Pretējā pusē „den/ 8 Juli 1895”. Ar iegravētu lapu ornamentu.

10.KNM 6959, Ds- 182 (V.gr. 2163)

Kausiņš, Kuldīgas kurpnieku amata.

Augstums 100 mm, svars 57,7g.

Forma cilindrveida, kāja profilēta zvanveida. Iegravēts teksts: „Aeltermann L.Petkiewiz/ I Beisitzer E.Schwalkowsky./II dito C.Steinblum./ Altgeselle K.Scheibe. Anno 1894 d. 21 April”.

Vēsture: Ludvigs Petkevičs, kurpnieku amata meistars, ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā ar Nr.1941 1889.gadā. Viņa brālis kurpnieku amata meistars Dāvids Žanno Petkevičs ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā ar Nr.1826 1866.gadā.

Eduards Švalkovskis, kurpnieku amata meistars (dzimis Lipaiķos), ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā ar Nr.1890. 1877.gadā.

Kārlis Šteinblūms, kurpnieku amata meistars (dzimis Talsos), ierakstīts Kuldīgas pilsoņu sarakstā ar Nr.1889 1877.gadā .

1899.gadā E.Švalkovska darbnīca bijusi Luņina namā Liepājas ielā 1, bet K.Šteinblūma darbnīca- paša namā Katoļu (tagad Raiņa) ielā .

K.Šeibes kurpnieku darbnīca 1921.gadā minēta Smilšu ielā 8 .

11.KNM 6960, Ds- 183 (V.gr. 2162)

Vienāds ar KNM 6959

Kausiņš.

Augstums 100 mm, 62,3g.

Forma cilindrveida ar atlocītu šauru augšmalu, kāja profilēta zvanveida.

Iegravēts teksts: „Aeltermann L.Petkiewiz/ I Beisitzer E.Schwalkowskij./ Altgeselle

K.Scheibe. Anno 1894 d. 21 April”

Vēsture: Skat. KNM 6959

ēsture: Skat. KNM 6959

12.KNM 6961, Ds- 184 (V.gr. 2168)

Kausiņš, galdnieku amata.

Augstums 90 mm, svars 55,8g.

Forma zvanveida ar šauru atlocītu maliņu, uz profilētas piramīdveida kājas. Gar kausiņa augšmalu iegravēts teksts: „W.Siemonsen ... A: Holst ...”. Uz kājas katras šķautnes pielodēti galdnieku amata rīki.

13.KNM 6962, Ds- 185 (V.gr. 2167)

Kausiņš, galdnieku amata.

Augstums 90 mm, svars 58,7g.

Forma zvanveida , uz profilētas piramīdveida kājas. Gar kausiņa augšpusi iegravēts teksts: „J.Liepin. E.Asmus. N.Beschritsky. M.Neumann. F.Tiefsohn. P.Peskoff”. Pa vidu ornamentēta josla. Uz kājas katras šķautnes pielodēti galdnieku amata rīki un iegravēti uzraksti „Laden Gesell/ J.Stellmacher E.Melzer”.

14.KNM 6963, Ds- 186 (V.gr. 2169)

Kausiņš bez kājas.

Augstums 450 mm, svars 60,0g.

Forma cilindriskā, viegli vēderaina ar atlocītu maliņu, izliekta čūskveida osiņa. Gar augšmalu iegravēts teksts: „Es lebe die Toepfer Bruderschaft! R.Schau. Altgl/ O.Röhl”.

15.KNM 6964, Ds- 187 (V.gr. 2170)

Kausiņš bez kājas.

Augstums 450 mm, svars 61,7g.

Forma cilindriskā, viegli vēderaina ar atlocītu maliņu, izliekta čūskveida osiņa. Gar augšmalu iegravēts teksts: „Es lebe die Toepfer Bruderschaft! R.Schau. Altgl/ O.Röhl”.

2. Amatnieku izcelsmes vieta

Senās Kuldīgas iedzīvotājus veidoja dažādu kārt ļaudis. Tie bija gan latviešu, gan vācu tautības, arī citi svešzemnieki. Par pilsoņiem jeb namniekiem tika uzņemti tirgotāji un amatnieki, ārpus pilsoņu saraksta palika t.s. literāti (akadēmiski izglītotie ļaudis, piem., mācītāji) un muižnieki jeb dižciltīgie.

Ordeņa laikos ieceļotāji Livonijā galvenokārt nāca no Vestfālenes Vācijā . Šajā ieceļošanas procesā izšķiroša loma līdz pat 18.gadsimtam bija Lībekas pilsētai (kā Baltijas jūras ostai).

Atšķirībā no tirgotājiem, amatniekiem nevienā laika posmā nebija izteikti ieceļošanas rajoni, kas izvirzītos pirmajā vietā. Arī atsevišķiem amatiem nevar konstatēt noteiktus ieceļošanas rajonus. Piem., Kuldīgā iedzīvojušies seglinieki nāca no Vīnes, Šveinfurtes, Kēnigsbergas, Kalmaras, Šveices, Tallinas, Goslaras, Drēzdenes, Kēnigsbergas u.c., . Ādmiņi nākuši no maincas, Altenburgas Saksijā, Elbingas, Holšteinas, Silēzijas, Vestfālenes, Ķīles, Saksijas u.c. Tāpat arī nevar konstatēt kādam reģionam izteiktu viena amata ieceļotāju kontingentu. Kā izņēmumu varētu minēt Zviedriju, jo no desmit amatniekiem, kas ieceļojuši no šīs teritorijas, pieci piederēja kalēju amatam.

Atšķirība starp tirgotājiem un amatniekiem balstās uz dažādiem pamatiem, kuri bija izšķiroši katras kārtas piederīgi ieceļošanai. Vācu tirgotāji ieceļoja pārsvarā caur ekonomiskajām saiknēm, kas pastāvēja starp viņu dzimteni un Baltijas pilsētām,. Ekonomiskās attiecības noveda pie personīgām un radnieciskām saitēm, kas bieži vien kļuva par iemeslu ieceļošanai. Tādēļ tirgotāji visvairāk ieceļoja no tām vietām, ar kurām bija ciešāki tirdzniecības sakari.

Amatnieku apmešanās uz dzīvi ir saistīta ar pavisam citiem apstākļiem. 15.gadsimtā visur mācībā esošajiem zeļļiem par pienākumu tika uzlikta ceļošana. Tai bija jāvelta

var atrast veselu rindu piemēru, kad ārzemniekam pēc vairākiem gadiem seko cits šīs ģimenes piederīgais:

- Slakteris Lorencs Jancens no Greifsvaldes, 1698 pilsonis
- Slakteris Johans Jancens no Greifsvaldes, 1714 pilsonis
- Drēbnieks Hermanis Johans Reimers no Lībekas, 1699 pilsonis
- Drēbnieks Andreas Reimers no Lībekas, 1708 pilsonis

Kuldīgas pilsoņu saistība ar savu tēvzemi saglabājās vēl ilgi pēc ieceļošanas. Līdz 18.gs. sākumam visciešākā saistība pastāvēja ar Lībeku. Zināmā mērā arī Rīga bija svarīga Kuldīgai. Rīga bija garīgais un ekonomiskais centrs Baltijas dienvidos. Rīgas tirgotāji un amatnieki bieži bijuši sastopami Kuldīgā . 1634.gadā vietējie seglinieki pārņēma Rīgas cunftes statūtus, kaut gan Kurzemes amata statūti pastāvēja jau kopš 1616.gada. taču attiecības ar samērā tuvīno tirdzniecības pilsētu ne vienmēr bija neaptumšotas. Tās plašā tirdzniecība ar precēm un amatniecības izstrādājumiem arī Kurzemē kaitēja vietējiem amatniekiem. Nereti par to minēts Kuldīgas rātes protokolos.

Ciešas saites Kuldīgas amatniekiem bija ar Kēnigsbergu. Tā bija tuvākā lielā apdzīvotā vieta pa ceļam uz vācu impēriju. Visiem no Kurzemes nākošajiem jaunažiem ,kuri gribēja mācīties amatu, tai bija liels pievilksanas spēks. Kuldīgas meistarū dēli nereti te pavadījuši mācību gadus. Piemēram, Kuldīgas varkaļu amata statūti pārņemti no Kēnigsbergas.

Kuldīgas pilsoņu, tostarp amatnieku ciešā saikne ar saviem dzimtajiem novadiem pastāvēja līdz pat 19. gadsimtam. Vaļīgākas tās kļuva tad, kad Krievijas impērijas laikā notika plaša ebreju ieceļošana, savukārt pēc zemnieku brīvlaišanas pilsētā ieplūda latvieši un ieceļošana no rietumiem izsīka.

3. Amatnieki hercogistes laikā

Par Kuldīgas iedzīvotājiem ordeņa laikos ir zināms pavisam maz. Tomēr var pieņemt, ka mazajā Hanzas pilsētiņā pastāvēja plaukstoša amatniecība. Hercogu laikos lielākā daļa Kuldīgas pilsoņu sastāvēja no amatniekiem. Izskatot Kuldīgas pilsoņu sarakstu, var secināt, ka laika posmā no 1570.līdz 1880.gadam no pilsoņu sarakstā jaunuzņemtajiem un ar profesijām atzīmētajiem Namniekiem 1170 bija amatnieki un tikai 352 tirgotāji. Savulaik mazajā pilsētiņā bija vienlaikus 6 zeltkaļu un 7 galdnieku meistari ar pieciem zeļļiem katrs.

Kuldīga un Jelgava veidoja Kurzemes un Zemgales hercogistes amatniecības centrus. Dažādas cunftes pastāvēja tikai šajās abās pilsētās. Pārējās pilsētās strādājošie meistari bija spiesti iegūt tajās līdzmeistara tiesības.

Kuldīgas podnieku meistarū statūtos bija rakstīts, ka „meistariem visās Kurzemes pilsētās, kamēr tiem nav pašiem savi apstiprināti statūti, nav atļauts doties ārpus hercogistes uz citu amata apvienību, bet gan ir jāpievienojas vietējām, t.i., Kuldīgas vai Jelgavas cunftēm. Tādēļ nav nekas neparasts, ka Kuldīgas varkaļu amatam bija līdzmeistari Liepājā un Ventpilī. Savukārt cepurnieku amatam līdzmeistari dzīvoja Liepājā, Ventpilī, Aizputē, Tukumā, Talsos, Sabilē, Skrundā un pat Skodā un Viļņā.

Tāpat kā tirgotāji, arī Kuldīgas amatnieki savu preci piedāvāja vietējā tirgū un visos Kurzemes gadatirgos gan Ventpilī un Piltenē, Sabilē, Kandavā, Talsos, Aizputē u.c.

Šeit kā konkurenti parādījās arī t.s. „bītnieki” (vāciski- Bönhasen, pie cunftēm nepiederīgi amatnieki), kuri piedāvāja tirgos savus izstrādājumus. Dažādu amatu statūtos ir ierakstīti stingri noteikumi pret bītniekiem.

Kā cita veida konkurentus uztvēra pārstāvjus no zemāk stāvošas kārtas vai arī tā saucamajiem „nicināmajiem amatiem. Par tādiem Kuldīgā uzskatīja muitniekus, dzirnavniekus, linaudējus, pirtniekus, namdarus, pīpju izgatavotājus, slīpētājus, kā arī

visus nebrīvos ļaudis, kas bija pakļauti kalpošanai. Līdz ar to visai nebrīvajai kalpotāju un dzimtbūtnieciskajā atkarībā nonākušajai zemnieku kārtai iekļūšana pilsoniskajā amatniecībā bija liegta.

Piemēri no statūtiem:

Sedlinieki: Neviens meistars nedrīkst būt „muitnieka, dzirnavnieka, linaudēja, pirtnieka ... vai nevācu zemnieka dēls, lai uzņemtu amatā”.

Galdnieki; katram māceklim jābūt „no vācu godīgas laulības dzimušam”. Kā piebildē minēts, „viņš nedrīkst būt kāda dzimtcilvēks, bet gan brīvs no kunga”.

Kurpnieki: „Neviens meistars nedrīkst pieņemt nevācu zēnu vai kāda īpašumā esošu.”

Tikai podnieku amata statūtos no 1685.gada ir rakstīts vienkārši, ka nedrīkst pieņemt mācekli, kas nav vācu tautības. Pretstatā Kuldīgai, Rīgā pastāvēja vesela rinda nevācu amatu, kuru piederīgie bija arī pilsētas namnieki.

4. Amatiņieki un zemkopība

Kuldīgas pilsoņi nodarbojās ne tikai ar tirdzniecību un amatniecību. Jau izsenis svarīga loma bija arī zemkopībai. No ordeņa laikiem ir saglabāties maz ziņu, taču hercogistes sākumposma materiāli sniedz tajā ieskatu. Ir zināms, ka rindai pilsoņu piederēja lielāki vai mazāki zemes gabali ārpus pilsētas teritorijas kā zemes kunga lēņi.

Bez tam pastāvēja arī tā sauktie dienesta lēņi. To turētāji bija galvenokārt amatiņieki, kuri par noteiktiem pakalpojumiem zemes kunga pilī saņēma nelielu zemes gabalu vai arī māju ar dārzu, parasti pie pils esošajā apdzīvotajā vietā. Kā šādi Kuldīgas komtura vasaļi 14.gadsimtā tiek minēti „Hermannus Saber” (krāsotājs) un „Tornator scutellorum” (āminis?).²⁰

²⁰ Scheffler I. S.39

Varam pieņemt, ka zemes dienestā esošie amatnieki nodarbojās ar savu amatu arī tajās vietās, kur dzīvoja. Tie, kuri dzīvoja pilsētās, bieži vien kļuva par to pilsoņiem. Piemēram, galma bārdzinis un ārsts Johims Lizanders (1614.- 1617.) saņēma no hercoga dažādus nelielus lēņus Kuldīgas apkārtnē, arī māju pilsētā, kā arī kļuva par pilsoni.²¹

Ar lauksaimniecību nodarbojās ne tikai Kuldīgas tirgotāji, bet arī amatnieki. Tā 1659.gadā starp lielākajiem pilsētas aramzemes un ganību īpašniekiem ir minēti amatnieki:

- Kurpnieks Vilhelms Pfeils- 8 pūrvietas
- Namdaris Martens Līdeke- 8 pūrvietas
- Ādmiņa Andreasa Rediha atraitle- 15 pūrvietas
- Ādmiņa Paula Rediha pēcnācēji- 27 pūrvietas
- Audējs Kristians Timermans- 5 pūrvietas
- Kannu lējējs Gothards Gampers- 23 pūrvietas
- Kannu lējējs Hans Danenfelds- 1 aploks un 20 pūrvietas.²²
- 18.gadsimtā lauksaimnieciskā nodarbe pakāpeniski zaudēja savu nozīmi. Liela nozīme šajā ziņā bija arī 1710.gada mēra epidēmijai, kurai par upuri krita neskaitāmi Kuldīgas iedzīvotāji.

5. Amatnieki pilsētas pārvaldē

Birģermeistars, rātskungi un Kuldīgas pilsētas kopiena pirmoreiz ir minēti ordeņa mestra Gosvina fon Herikes 1355.gada 28.aprīlī Kuldīgā izdotā dokumentā, kurā

²¹ Turpat, S.40

²² Turpat, S.41

ordeņa mestrs piešķir pilsētai teritoriju un apstiprina vecās tiesības.²³ Pilsētā bija spēkā Rīgas tiesības. Rāte komplektēja savus locekļus no pilsoņu kopienas, neņemot vērā ievēlēto nodarbošanos. Senākajos laikos rātē pārsvarā bija amatnieki. Birģermeistaru un tiesas fogtu vēlēja rāte no sava vidus. Birģermeistaru ievēlēja uz mūžu, bet tiesas fogtu- uz trīs gadiem. Tiesas fogts veda arī pilsētas rēķinus.

Pilsētas kopienas dalīšana divās korporācijās jeb ģildēs, kuru vadībā bija pa eltermanim un veselai rindai vecāko, liekas, notikusi tikai 16.gadsimtā. 17.gadsimtā Kuldīgas rātē pārsvaru guva tirgotāji. Tomēr amatnieki nepadevās un cēla protestus. Var pieņemt, ka šos strīdu rezultātā tika nolemts, ka rātes vēlēšanās piedalās abi pilsētas eltermaņi.

Rātes locekļu skaits nav bijis vienmēr vienāds- tas svārstījies no 6 līdz 10 personām, bet 18. Un 19.gadsimtā nostabilizējās uz 7.²⁴

Strīdi starp rāti un pilsoņu kopienu, īpaši amatniekiem, turpinājās visu 18.gadsimtu. 1746.gadā zemes valdība noteica, ka Kuldīgas rātei savu locekļu vēlēšanās jāņem vērā arī amatnieki, tikai raugot, lai to vidū ir kvalificēti ļaudis. Hercogi vairākkārt noteica, ka rātei pašai ir tiesības izvēlēties savus biedrus. Tomēr amatnieki arvien apstrīdēja vēlēšanas, kurās tie nebija ievēlēti. Beidzot viņi panāca, ka hercogs Pēteris 1793.gada 18.janvārī noteica, ka amatniekiem ir vienlīdzīgas tiesības ar tirgotājiem. No tā tika noteiktas kārtu tiesības vēlēšanās. Rāte vēlēja savus locekļus no pilsoņu kopienas ievēlētajiem pilsētas vecākajiem, pie kam, pārmaiņus tika ievēlēti četri locekļi no vienas, trīs no otras ģildes. Birģermeistaru vēlēja rāte un abi pilsētas eltermaņi no rātes locekļiem. Tiesas fogtu vēlēja rāte, pilsētas eltermaņi, baznīcas vadība un nabagu pārstāvji no rātes locekļu vidus.²⁵

²³ Räder W., Stavenhagen O. Bürgerliste und Ratslinie der Stadt Goldingen bis zum Jahr 1889. Jahrbuch für Genealogie und Sphragistik. 1909 und 1910.- Mitau, 1913. S.213

²⁴ Turpat, S.213

²⁵ Turpat, S.214

No tirgotāju ģildes par Eltermani 1789.gada 10.janvārī (līdz 1791.g.) tika ievēlēts zeltkalis Johans Frīdrihs Maune. Viņš bijis pirms tam zeltkalis Jelgavā (1772.-1780.), bet Kuldīgā tirgotājs. Jāatzīmē, ka ar hercoga 1686. Gada 5.augusta rīkojumu zeltkaļi piederēja pie tirgotāju ģildes. Pie tās ar 1767.gada 5.maija rātes protokolu piederēja arī pulksteņmeistari, parūku gatavotāji, ērģeļu būvētāji un citi ar mākslu saistīti amata meistari. Aptiekāri un ķirurgi vienmēr skaitījās pie tirgotājiem.²⁶

Izpētot Kuldīgas pilsoņu sarakstu, var secināt, ka rātes locekļu skaits no amatnieku vidus bijis arvien pieaugošs:

1569.- 1599.g. – 3

17.gs. – 10

18.gs. – 17

19.gs. (līdz 1889.) – 22.

Par tiesas fōgtiem savukārt ievēlēti:

16.gs. – 1

17.gs. – 9

18.gs. – 7

19.gs. – 8.

Daži no amatniekiem ir guvuši uzticību tikt ievēlētiem par Kuldīgas birģermeistariem, tiesa gan, ne agrāk kā cariskās Krievijas laikā. Pirmais birģermeistars no amatnieku kārtas bija Johans Frīdrihs Pauls, maiznieks. Viņš cēlies no Meklenburgas Vācijā, kļuvis par Kuldīgas pilsoni 1803.gadā (Nr. 1369).²⁷ Vispirms no 1824.- 1830.gadam viņš bijis birģermeistara vietnieks, bet pēc tam 1830.gada 18.decembrī Kurzemes guberņas valdība viņu apstiprināja par birģermeistaru. Šo amatu Pauls pildīja līdz sava mūža beigām 1848.gada 7.novembrī.

²⁶ Turpat, S.227

²⁷ Turpat, S.201

Pēc birģermeistara Frīdriha Langes, kurģ tikai trīs gadus bija amatā, trīsdesmit gadus cienģjamo amatu ieņģma pulksteņmeistars Jozefs Bērends (1852.- 1865.). Viņģ bija kalģja Jozefa Franca Bērenda (no Neikirhes Ermelandģ) dģls. J. Bērends bijģ ļoti ilggadģjs Kuldģgas rātes loceklis (apstiprināts 1824.gada 23.oktobrģ, no amata atteicies 1865.gada februārģ).²⁸ No 1841. līdz 1848. g. viņģ pildģjis tiesas fogta pienākumus.²⁹

J. Bērendam atkāpjoties no amata, turpat trģ gadus birģermeistara vieta Kuldģgā bija vakanta, līdz 1867.gada 15.martā guberņas pārvalde amatā apstiprināja Johanu Andreasu Blģzi, miesnieka meistaru (birģermeistars līdz mģģa beigām 1873.g.). Miesnieka amats bija mantots no tģva. Vģl ilgāk- no 1847.gada 11.augusta līdz pat mģģa beigām viņģ bija rātes loceklis.³⁰

Viņģam sekoja pģdģjais īstenais birģermeistars Oto Ginters, galdnieku meistars (1873.- 1889.). viņģ bija galdnieka Martina Jakoba Gintera dģls. Viņģ bijģ ilggadģjs rātes loceklis (1850.-1889.), kā arī tiesas fogts (1853.-1859.).³¹

Avoti no LVVA

1. Kuldģgas apvienoto amatu statģti. LVVA, F5656, A1, L30
2. Kuldģgas apvienoto amatu statģti. 1858. LVVA, F5656, A1, L13
3. Kuldģgas galdnieku amata statģti. 1596. LVVA, F5656, A1, L41
4. Kuldģgas maiznieku amata statģti. 1758. LVVA, F5656, A1, L85
5. Kuldģgas varkaļu amata statģti. LVVA, F554, A1,L2420
6. Kuldģgas galdnieku zeļļu apvienģbas veczeļļu, řaferu un jaunuzņemto zeļļu reģistrācijas grāmata. 1751.- 1908. LVVA, F5656, A1, L54
7. Kuldģgas galdnieku amats. Atzģmes par meistara tiesģbu pieřķģřšanu, līdzmeistaru saraksti, mģcekļu reģistrācijas grāmata. 1805.- 1885.LVVA, F5656, A1, L48
8. Kuldģgas maiznieku amats. Amata tiesas, rātes un amata lģmumi par meistara tiesģbu pieřķģřšanu, necunģtģgo maiznieku konkurenci u.c. 1757.- 1908. LVVA, F5656, A1, L86

²⁸ Turpat, S.220

²⁹ Turpat, S.224

³⁰ Turpat, S.223

³¹ Turpat, S. 220 un 224

9. Dažādas statistiskas ziņas par Kuldīgas apriņķi. 1861.- 1870. LVVA, F416, A1, L437
10. Kuldīgas galdnieku amats. Meistaru un zeļļu reģistrācijas grāmata. 1858.- 1898. LVVA, F5656, A1, L47
11. Kuldīgas mūrnieku amats. Meistaru reģistrācijas grāmata. 1859.- 1936. LVVA, F5656, A1, L117
12. Kuldīgas mūrnieku amats. mācekļu reģistrācijas grāmata. 1859.- 1934. LVVA, F5656, A1, L118
13. Kuldīgas amatnieku ģildes dibināšanas akts, sarakste ar Liepājas mazo ģildi par Kuldīgas amatnieku ģildes izveidošanu, biedru saraksti, līgumi. Ģildes likvidācijas komisijas ziņojums. 1928.-1936. LVVA, F5656, A1, L8.
14. Kuldīgas galdnieku amata zeļļu kases grāmata 1839.-1897. LVVA, F5656, A1, L59
15. Kuldīgas kurpnieku amata zeļļu statūti. 1627? LVVA, F5656, A1, L80
16. Kuldīgas kurpnieku amata zeļļu statūti. 1818. LVVA, F5656, A1, L82
17. Kuldīgas ādmiņu un kurpnieku amats. Rātes rīkojumi par meistara tiesību piešķiršanu, apavu pārdošanu, Eltermaņu vēlēšanām, amata lēmumi par zeļļu darba līgumiem u.c. 1793.-1907. LVVA, F5656, A1, L68

Avoti no Kuldīgas novada muzeja krājuma

1. Kuldīgas seglinieku amata statūti, rakstīti pēc Rīgas parauga. 1634.g. KNM 31394
2. Fragments no Kuldīgas seglinieku amata noteikumiem, 32.-40.punkts. 1634.g. KNM 31395
3. Kuldīgas kurpnieku amata statūti. 1627.g. KNM 31396
4. Kuldīgas seglinieku amata statūti. 1634.g. KNM 31505
5. Apliecība par miesnieka zeļļa nosaukuma piešķiršanu. 1902. KNM 2262
6. Apliecība par podnieka zeļļa tiesību piešķiršanu. 1895. KNM 5735
7. Mūrnieka meistara apliecība, izsniegta J.H.Bergholcam. 1867. KNM 8363
8. Kuldīgas apvienotās atslēdznieku cunftes apliecības veidlapa. 191. g. KNM 10944
9. Veidlapa drēbnieku amata zeļļa apliecībai. 20.gs. sāk. KNM 12227
10. Zeļļa apliecība, izdevusi miesnieku cunfte Kuldīgā. 1902.g. KNM 24093
11. Zeļļa apliecība. 1852. KNM 31444
12. Izziņa, izdota H.Bēmam, lai viņu pieraksta Kuldīgā un atļauj nodarboties ar amatu. 1816.g. KNM 23290
13. Dokumenta tulkojums. Kuldīgas podnieku zeļļu konflikts ar Rīgas rāti un Rīgas podnieku zeļļiem 1790.-91.g. sakarā ar 1785.g. amatniecības nolikumu. (no LVVA, F5656, A1, L124)
14. Apliecība par Kuldīgas pilsoņa tiesību piešķiršanu. 19.gs.b.- 20.gs. sāk. KNM 33.798

15. Kuldīgas birģermeistara Johan Blāzes vēstule Piltenes mācītājam par kārtību Kuldīgas tirģū un samaksu. 1869. KNM 39.231
16. Piezīmes par 16.gs. vācu tautības pilsoņiem Kuldīgā. KNM Plģ 9312
17. Dzīmšanas apliecība, izdota kurpnieka dēlam Frīdriham Vilhelmam Beijeram. 1808.g. KNM 22.495
18. Dzīmšanas apliecība, izdota misiņķaļa dēlam F. Rutkovskim. 1803.g. KNM 22.938
19. Izziņa par to, ka melderzellis G. Kīzelbahs ir nodevis pavalstnieka uzticības zvērestu. 1800. KNM 22.937
20. Apliecība, izdota namdara māceklim par to, ka darba devējs apņemas 4 gadus maksāt par mācekli galvas naudu. 1815. KNM 7085
21. Izziņa G.H. Langem, apliecinot, ka viņš ir podnieku cunftes meistars un viņa dēli- cunftes zeļļi. 1821. KNM 20.123
22. Apliecība K.F. Derkevicam par uzņemšanu seglinieku cunftē. 1816. KNM 20.132
23. Mācību atestāts J. Treilandam par mācību gadu pabeigšanu un brīvlaišanu. 1839. KNM 20.494
24. Apliecība, izdota K. Tīlem, apliecinot, ka viņš no 1808.-1809.g. bijis zeltķaļu amatā Kuldīgā. KNM 20.501
25. Apliecība, izdota E. Zonnenbergam par melderu zeļļa nosaukuma iegūšanu. 1893. KNM 30.440
26. Apliecība E.V. Krīģeram par ierakstīšanu cunftes grāmatā. 1873. KNM Plģ 12.423
27. Kurpnieku meistara J. Erdmana reklāma. 1901. KNM 29.888
28. Kuldīgas latviešu amatnieku palīdzības biedrības likumi. 19.gs. b. KNM 2786
29. Kuldīgas latviešu amatnieku palīdzības biedrības biedra Ā.Lejas biedra grāmatiņa. 1905. KNM 1161/3
30. Kuldīgas latviešu amatnieku biedrības statūti. 1891. KNM 1161/1-2
31. Izraksts no Kuldīgas amatnieku ģildes „Brālība” biedru pilnu sapulķu protokolu grāmatas par 1928.g. KNM Plģ 12.251 KNM (LVVA, F5656, A1,L2)
32. Izraksts no Kuldīgas amatnieku ģildes „Brālība” statūtiem. 1928. Plģ 12.252 (LVVA, F5656, A1, L1)
33. K. Kļaviņš. „Amatniecības likumi”. Amatu vispārģgo zināšanu kursos lasģto lekcģju komplekts. 1938. KNM Plģ 10.045
34. Materiālu kopa par podniecģbu Kuldģgas apriņķģ. KNM 8624
35. Informācija par podnieku- keramiķu Eidu- Krastu ģimenģ. KNM Plģ 11.785
36. Kuldģgas amatnieku ģildes „Brālģba” rģcģbas komitejas uzsaukums. 1928.g. KNM 2160
37. Latvģjas amatniecģbas kameras amatnieka karte, izsnģiegta Eidam Kārlģm par tiesģbām darboties trauku podnieka un podnieka amatā. 1939. KNM 5734
38. Kuldģgas amatnieku ģildes diploms, izsnģiegts namdaru amata meistaram E. Ēķģm. 1929. KNM 11.882

39. Latvijas amatniecības kameras meistara diploms, izsniegts E. Ēķim. 1938. KNM 11.883
40. Latvijas amatniecības kameras meistara diploms, izsniegts miesnieku amata meistaram J. Lauksargam. 1940. KNM 16.462
41. J.Ļuļika izsniegta atļauja dēlam Robertam mācīties kalēja amatu Kuldīgā. 1937. KNM 23.231
42. Saistošie noteikumi par frizieru darbnīcu atvēršanu un turēšanu Kuldīgā. 1934. KNM 29.799
43. Kuldīgas amatnieku ģildes „Brālība” izrīkojuma programma. 1928. KNM 35.851
44. Goda diploms Kuldīgas Lauksaimniecības un rūpniecības izstādē B. Panteļevam par izstādītiem pašizgatavotiem skārdnieka piederumiem. 1927. KNM 36.236
45. Latvijas amatniecības kameras meistara diploms galdniekam J. Strautmanim. 1938. KNM 36.805
46. Kuldīgas amatnieku ģildes meistara diploms galdniekam J. Strautmanim. 1929. KNM 36.806
47. Kuldīgas amatnieku biedrības biedra karte, izdota A. Sproģei. 1938. KNM 37.050
48. Kuldīgas amatnieku biedrības Atzinības raksts A. Sproģei par spodru un priekšzīmīgā kārtībā uzturētu amatniecības uzņēmumu. 1939. KNM 37.171
49. Amata mācekļu apmācības atļauja, izdota A. Sproģei. 1939. KNM 37.172
50. Latvijas amatniecības kameras amatnieka karte, izsniegta A. Sproģei. 1939. KNM 37.174
51. Kuldīgas amatnieku biedrības Atzinības raksts B. Panteļevam par spodru un priekšzīmīgā kārtībā uzturētu amatniecības uzņēmumu. 1939. KNM 38.994
52. K. Eidas atmiņas par podniecību. 2000. KNM 39.267
53. Malšanas pagaidu likme Kuldīgas rūpkombināta dzirnavās. 1960. KNM Plg 4189
54. Dienesta apliecība, izsniegta Kuldīgas rajona rūpkombināta vecākajam melderim P. Poriņam. 1950. KNM 16.229
55. Apliecība P. Poriņam par eksāmenu nolikšanu dzirnavu vadīšanā. 1960. KNM 16.230
56. Kuldīgas rajona rūpkombināta administrācijas goda raksts kalēju brigādei. 1958. KNM 30.757
57. Kuldīgas rajona rūpkombināta administrācijas goda raksts galdniekam Ā. Grīntālam.. 1960. KNM Plg 4441
58. Apliecība M. Belaborodovai par II frizieru kategorijas iegūšanu. 1949. KNM 12.048
59. Apliecība M. Belaborodovai par III kategorijas vīriešu friziera kategorijas iegūšanu. 1956. KNM 12.049

60. Biedra grāmatiņa arteļa „Venta” biedrei M. Beloborodovai. 1946. KNM 12.050
61. Latvijas republikāniskās daudzveida ražošanas arteļu savienības valdes goda raksts arteļa „Venta” galdniekam Ā. Grīntālam. 1965. KNM 12.116
62. Biedra grāmatiņa arteļa „Venta” biedrei šuvējai P. Valcis. 1949. KNM 12.153

Fotogrāfijas Kuldīgas novada muzeja krājumā

1. Kuldīgas maģistrāts, t.sk. arī amatnieki. 1889.g. KNM 31.827
2. Bijušais Kuldīgas pilsētas galva Pauls. KNM 31.835
3. Apvienoto amatu meistari ar amata karogu un lādi. 20.gs. sāk. KNM 12.226
4. Kuldīgas amatnieki. 20.gs. sāk. KNM 12.239
5. Kuldīgas podnieku amata meistari ar amata karogu. 20.gs. sāk. KNM 1707/1
6. Kuldīgas podnieku amata meistari ar amata karogu. 20.gs. sāk. KNM 1707/2
7. Kuldīgas krāsotāju amata meistari ar amata karogu un lādi. 20.gs. sāk. KNM 5845
8. K. Eida (1906.-1985.) podnieks. KNM 38.170
9. Kuldīgas amatnieku biedrības valde. Ap 1938. KNM 16.344
10. Kuldīgas amatnieki pēc meistaru diplomu saņemšanas Rīgā. 1937. KNM 16.343
11. Kuldīgas ilggadīgais galdnieks (mēbeļu meistars) Johans Rogens (Jānis Rudzuroga) Taurkalnes mežā. Ap 1935. KNM 16.346
12. Kalējs Vilis Doniņš (no kr. 1.) ar palīgu apkaļ līnijdrošku pie smēdes Rumbas ielā 4. 1928. KNM 16.219
13. Kuldīgas galdnieku amata meistars Jānis Strautmanis ar sievu Mariju un dēlu Jāni. 1929. KNM 37.606
14. Galdnieks J. Strautmanis ar sievu Mariju. 1920.g. sāk. KNM 37.543
15. Anna Sproģe tautas tērpā, šuvēja Kuldīgā. 1920.g. KNM 37.096
16. Anna Sproģe, šuvēja Kuldīgā. 1920.g. KNM 37.095

17. Anna Sproģe, šuvēja Kuldīgā. 1920.g. KNM 37.094
18. Anna Sproģe, šuvēja Kuldīgā. 1920.g. KNM 37.093
19. Olga Mollere, šuvējas A.Sproģes mācekle. 1937. KNM 37.087
20. Anna Sproģe, šuvēja Kuldīgā ar mācekļiem darbnīcā Policijas ielā 11. 1930.g. KNM 37.080
21. Drēbnieks Pēteris Pētersons ar mācekļiem darbnīcā Kuldīgā, Aizputes ielā 12. 1933./34.g. KNM 37.969
22. Pēteris Pētersons iegūst drēbnieka diplomu Rīgā. Ap 1930. KNM 37.970
23. Kuldīgas, vēlāk Planīcas keramiķa Ādama Eidas bērni E.Eida un K.Eida. 1920.g. KNM 38.164
24. Podnieks Kārlis Eida no Planīcas pag. Gravē rotājumu uz krūzītes. 1920.-30.g. KNM 38.116
25. Podnieks Kārlis Eida (1906.-1985.) pie savas mājas „Laimītes” Planīcas pagastā. 1920.-30.g. KNM 38.169
26. Žanis Lodiņš, ratiņu dreimanis savā darbnīcā. 1920.-30.g. KNM 7292
27. Brāļi Juris un Žanis Lodiņi, ratiņu dreimaņi Kuldīgā. 20.gs sāk. KNM 7291
28. Kalējs Vilis Doniņš ar mācekli pie izgatavotiem ratiem Rumbas ielā 2 (vēlāk 4). 1930.g. KNM 36.649
29. Kalējs Vilis Doniņš ar meitu Rumbas ielā 4. 1929. KNM 36.648
30. Kalējs Vilis Doniņš (1886.-1960.). 1928. KNM 36.647
31. Kalējs Vilis Doniņš Rumbas ielā 2. 1928. KNM 36.485
32. Krišs Rūdolfs Doniņš (1914.-1945.), strādājis par kalēju pie tēva. 1944. KNM 36.484
33. Krišs Rūdolfs Doniņš, kalējs tēva smēdē Rumbas ielā 2. 1930.g. KNM 32.852
34. Kalēji pie smēdes Rumbas ielā 4. 1930.g. KNM 36.471
35. Kalējs Fricis Baltiņš (1870.- 1954.). 1920.-30.g. KNM 36.507
36. Kalēja Friča Baltiņa bērni pie mājas Annas ielā 2. 1938. KNM 36.506
37. Divi skurstenšlauķi Kuldīgā darba tērpos. 1938. KNM 32.852

38. Zirga apkalšana Turlavas pagasta „Bēršos”. Kalējs Roberts Ļuļiks. 1939. KNM 23.234
39. Kokamatnieka māceklis Kārlis Blāze liec zirga loku mācību laikā Skrundā. 1920.g. KNM 21.793
40. Nākamie kokamatnieki mācību laikā Skrundā. 1920.g. KNM 21.792

Literatūras saraksts

1. Alva Latvijas mākslas amatniecībā VI- XX gadsimtā. Izstāde Rundāles pilī. Katalogs.- Rīga, AVOTS, 1989. 199 lpp.
2. Juškevičs, J. Hercoga Jēkaba laikmets Kurzemē. Rīga, 1931. Valsts papīru spiestuves izdevums. 670 lpp.
3. Raeder, von W., Stavenhagen, O. Buergerliste und Ratslinie der Stadt Goldingen bis zum Jahr 1889. Jahrbuch fuer Genealogie, Heraldik und Sphragistik. 1909 und 1910. Mitau, I.F.Steffenhagen und Sohn, 1913.
4. Scheffler, I. Beitrage zur Siedlungs- und bevoelkerungsgeschichte der Stadt Goldingen in Kurland bis zum Ausgang der herzoglichen Zeit. Triltsch K., Wuerzburg- Aumuehle, 1940. 84 S.
5. Dribins, L. Spārītis, O. Vācieši Latvijā.- Rīga, 2000.- 271 lpp.
6. Ģermanis, U. Latviešu tautas piedzīvojumi. I-IV.- Rīga, „Zvaigzne”, 1991.- 252 lpp.
7. Zeids, T. Senākie rakstītie Latvijas vēstures avoti.- Rīga, „Zvaigzne”, 1992.- 216 lpp.
8. Valsts un tiesību vēsture jēdzieno un terminos.- Rīga, 2001.- 331 lpp.
9. Tava labākā grāmata par Latviju. 109 jautājumi un atbildes.- Rīga, „Aplis”, 1997.- 207 lpp.
10. Pistohlkors, Gerd von. Deutsche Geshichte im Osten Europas.- Siedler Verlag.- 607 lpp.
11. Latvija 19.gadsimtā. Vēstures apceres.- Latvijas vēstures institūta apgāds, 2000
12. Vilīte V. Kuldīgas sudrabkaļi: Materiāli feodālisma posma Latvijas mākslas vēsturei: [materiālu krājums].- Rīga, Zinātne, 1989.-IV, 91.- 127.lpp.
13. Kuldīgas kurpnieku amata statūti.// Goldingenscher Anzeiger. N 40, 06.12.1914